

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 546/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **LITA, autorská spoločnosť**, Mozartova 9, Bratislava, IČO 00 420 166, zastúpenej JUDr. Dagmar Kubovičovou, advokátkou, Námestie Biely kríž 3, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10Ca/20/2017 zo 4. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, a priznať jej náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V spore vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľka ako žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo neoprávneným používaním autorských diel, ku ktorým sťažovateľka vykonáva kolektívnu správu podľa § 144 ods. 1 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „autorský zákon“). Okresný súd rozsudkom č. k. 10Ca/20/2017-120 z 21. mája 2019 v znení doplnčacieho rozsudku zo 17. decembra 2021 žalobe vyhovel a priznal sťažovateľke náhradu trov konania v plnom rozsahu. Rozsudok okresného súdu v znení doplnčacieho rozsudku bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/7/2022-325 z 22. marca 2022.

3. Okresný súd konajúci vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 10Ca/20/2017-730 z 21. júna 2022 rozhodol o výške náhrady trov konania. Pri určení odmeny advokáta vychádzal z § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1 000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a 2 000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy. Sťažovateľke tak priznal náhradu trov v sume 1 245,72 eur.

4. Sťažovateľka podala proti uzneseniu súdneho úradníka sťažnosť, v ktorej namietala nesprávnosť aplikácie § 10 ods. 8 vyhlášky. Podľa jej názoru mal okresný súd určiť tarifnú hodnotu podľa § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, vychádzajúc zo sumy požadovaného bezdôvodného obohatenia. Poukázala na rozhodnutia súdov v iných veciach, v ktorých sudca zmenil uznesenie o výške trov, keď odmena za úkony právnej služby bola počítaná podľa § 10 ods. 8 vyhlášky.

5. Sudca okresného súdu napadnutým rozhodnutím sťažnosť ako nedôvodnú zamietol. Dôvodil, že hoci predmetom konania vo veci samej bolo vydanie bezdôvodného obohatenia, vecne ide o spor týkajúci sa práva duševného vlastníctva (nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je uplatnený z titulu porušenia práv podľa autorského zákona). Autorské právo je podskupinou práv duševného vlastníctva a kolektívna správa práv je inštitút autorského práva. Ide teda o vec týkajúcu sa práva duševného vlastníctva. Pretože vyhláška osobitne upravuje výšku tarifnej hodnoty veci v sporoch týkajúcich sa práva duševného vlastníctva, na prejednávany prípad je potrebné aplikovať § 10 ods. 8 vyhlášky ako špeciálne ustanovenie vo vzťahu k tarifnej hodnote, čím je zároveň vylúčená aplikácia všeobecného pravidla upraveného v § 9 a § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky. Súd zotrval na aplikácii § 10 ods. 8 vyhlášky napriek tomu, že si je vedomý prípadov odlišnej rozhodovacej praxe pri určovaní výšky trov v tomto druhu sporov (rozhodnutiami, ktorými nie je viazaný). Poukázal na závery uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 355/2022 zo 14. júna 2022, v ktorom ústavný súd považoval za ústavne konformný názor okresného súdu, ktorý v spore o náhradu škody spôsobenej zásahom do práv k autorskému dielu aplikoval pri výpočte trov rovnako ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky. Pre úplnosť uviedol, že občianskoprávne grémium okresného súdu prijalo na ostatnom zasadnutí stanovisko o zjednotení rozhodovacej praxe tak, aby v sporoch týkajúcich sa kolektívnej správy autorských práv sa pri určovaní výšky trov uplatňovalo ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka zdôraznila, že podľa § 144 autorského zákona predmetom kolektívnej správy práv sú výlučne majetkové práva autorov a jedným z nich je aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v prípade neoprávneného použitia predmetov ochrany. Predmetom konania na okresnom súde neboli osobnostné práva autorov diel. Sťažovateľka bola nútená viesť stovky súdnych konaní (cca 700) na viacerých súdoch v Slovenskej republike, ale iba v troch prípadoch súdy pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania aplikovali ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky. Zjednotenie rozhodovacej praxe prijaté občianskoprávnym grémiom okresného súdu, podľa ktorej

sa má úplne zmeniť doterajšia dlhoročná súdna prax tak, že nová súdna prax bude zjavne v rozpore s obsahom a účelom aplikovaného právneho predpisu, vykazuje znaky svojvoľného konania.

7. Pokiaľ ústavný súd svojím výkladom ustálil, že zmyslom a účelom § 10 ods. 8 vyhlášky je stanoviť osobitný spôsob výpočtu tarifnej odmeny pri uplatňovaní osobnostných práv autorov, tak sa § 10 ods. 8 vyhlášky v žiadnom prípade nemôže vzťahovať na kolektívnu správu práv autorov, pretože jej predmetom sú výlučne majetkové autorské práva. Je teda zrejmé, že § 10 ods. 8 vyhlášky sa neaplikuje pri uplatnení riadne vyčísliteľných a určiteľných peňažných nárokov, t. j. pri uplatňovaní majetkových autorských práv, ako sú napr. nároky na zaplatenie licenčnej odmeny, náhrady škody alebo nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Okresný súd neskúmal okolnosti danej veci a poňal § 10 ods. 8 vyhlášky izolovane, bez zohľadnenia systematiky a ostatných súvisiacich ustanovení vyhlášky, formálne a bez zohľadnenia jeho účelu a zmyslu sledovaného zákonodarcom, ktorý potvrdil ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti. Napadnuté rozhodnutie je tak v rozpore s obsahom uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 355/2022, na závery ktorého odkazuje, je zjavne svojvoľné, založené na nelogickom, vnútorne rozpornom a ústavne neutržateľnom a arbitrárnom výklade ustanovenia § 10 vyhlášky.

8. Zmenou výkladu § 10 ods. 8 vyhlášky zo strany okresného súdu nesporne dochádza aj k poskytnutiu neodôvodnenej ochrany neoprávnených používateľov predmetov ochrany. Takýto postup je v rozpore s právom Európskej únie, osobitne so smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

9. Sťažovateľka tiež namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, keď podľa nej okresný súd riadne neobjasnil, prečo sa odchýlil od ustálenej súdnej praxe, a toto svoje rozhodnutie učinil bez akéhokoľvek presvedčivého, logického a preskúmateľného odôvodnenia, v dôsledku čoho je napadnuté rozhodnutie svojvoľné a nepreskúmateľné. Okresný súd arbitrárne rozhodol, že v prípade žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, keď predmetom sporu neboli osobnostné práva, ale výlučne iba majetkové práva, je vylúčená aplikácia § 10 ods. 1 vyhlášky a má sa uplatňovať § 10 ods. 8 vyhlášky.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

11. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva

na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, z novej judikatúry II. ÚS 153/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 498/2018, II. ÚS 100/2020).

12. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia argumentoval tým, že spor sa týka práva duševného vlastníctva, pretože nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je uplatnený z titulu porušenia práv podľa autorského zákona, pričom poukázal aj na závery rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 355/2022. Odkaz na tento nálezh je zo strany okresného súdu korektný, lebo aj vo veci v ňom posudzovanej išlo o majetkový nárok (na náhradu škody vo výške neoprávneného obohatenia, pozn.) z titulu porušenia autorského práva. Námiatku sťažovateľky, že okolnosti jej veci sú odlišné, preto ústavný súd nepovažoval za dôvodnú. Aj keď ústavný súd v označenom náleze vyhodnotil použitie § 10 ods. 8 vyhlášky ako ústavne konformné, nevylúčil, že okresný súd mohol uplatniť aj iný prístup k interpretácii relevantných ustanovení vyhlášky, avšak v okolnostiach danej veci nemožno striktne uzavrieť, že by ním zvolený postup vyústil do protiústavnosti, resp. nespravodlivosti napadnutého uznesenia, keďže ide o dielčie konanie o trovách, ktoré je v podstate druhotným aspektom konania, v rámci ktorého bola sťažovateľke v konečnom dôsledku náhrada trov konania priznaná. Práve tento názor, ktorého podstata tkvie v náznaku, že ústavne akceptovateľným by mohlo byť aj opačné rozhodnutie, vhodne poukazuje na to, že rozhodovanie o trovách v princípe nedosahuje intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd, navyše aj preto, že je založené na interpretácii podzákonnej normy (vyhlášky).

13. Ústavný súd, poukazujúc na uvedené, nevyhodnotil námiatku arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia z dôvodu aplikácie § 10 ods. 8 vyhlášky na prípad sťažovateľky ako takú, ktorej dôsledkom by bolo vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

14. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na iné rozhodnutia, ktoré posúdili otázku výšky náhrady trov konania rozdielne a ktoré sťažovateľka považuje za ustálenú súdnu prax, ústavný súd s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [napr. *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007] zdôrazňuje, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). Ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré sa podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zveruje primárne Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorému sa okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017). Nástroje na zjednocovanie judikatúry sú v zmysle zákona o súdoch dostupné aj na úrovni okresných súdov prostredníctvom grémií a predsedov grémií alebo na úrovni krajských súdov prostredníctvom kolégií a predsedov kolégií (II. ÚS 79/2021).

15. Je primárne vecou všeobecných súdov, aby svoju judikatúru v tejto otázke zjednotili riadnym využívaním dostupných prostriedkov v zmysle zákona o súdoch. Preto ak okresný súd

prostredníctvom svojho grémia zjednotil svoju rozdielnú judikatúru v tejto otázke, nemožno to považovať za postup vykazujúci znaky svojvoľného konania.

16. Z uvedeného vyplýva, že len na základe toho, že okresný súd v napadnutom rozhodnutí otázku výšky trov konania posúdil rozdielne ako iné súdy v systéme všeobecného súdnictva (rešpektujúc stanovisko občianskoprávneho grémia o zjednotení rozhodovacej praxe), nemožno v tomto prípade uvažovať o porušení označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru.

17. Ústavný súd sa nestotožnil ani s námietkou o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktoré je dostatočným podkladom pre vyslovený výrok o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky. V tejto časti je ústavná sťažnosť aj vnútorne rozporná. Sťažovateľka na jednej strane kritizuje použitie § 10 ods. 8 vyhlášky okresným súdom a na strane druhej argumentuje nepreskúmateľnosťou jeho rozhodnutia. Z jej sťažnostných dôvodov pritom vyplýva, že dôvod zamietnutia jej sťažnosti podanej podľa Civilného sporového poriadku je jej zrejmý a že podstatu dôvodov napadnutého rozhodnutia pozná. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená aj v časti namietaného nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

18. Ústavný súd tak dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené sťažnostné námietky nie sú dôvodné, preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže vyslovenie porušenia majetkových práv sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, k čomu nedošlo, nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 2023

Robert Šorl
predseda senátu